

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 488-1911)

Originalt emne

Begravelsesvæsen

Begravelsesvæsen/Begravelsesvæsen i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 25. januar 1912](#)
- 2) [Byrådsmødet den 15. februar 1912](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 25. januar 1912 - side 7

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 488-1911)

Fra Kirkegaardsbestyrelsen

forelæe følgende Indstilling angaaende Ordning af Kirkegaardsforholdene tilligemed Forslag til Vedtægt og Betalingsreglement for Begravelsesvæsenet:

"I Byraadsmødet den 30. Juni 1910 vedtoges det efter Kirkegaardsbestyrelsens Indstilling, at Anlæget af den paatænkte ny Kirkegaard ved de Mezas Vej skulde udsættes indtil videre. Derimod forkastedes den fra Kirkegaardsbestyrelsens Flertal fremkomne Indstilling om, at ogsaa Opførelsen af et Krematorium skulde udsættes.

I Henhold til disse Byraadets Beslutninger har Kirkegaardsbestyrelsen taget Benyttelsen af de ældre Kirkegaarde og særlig Spørgsmaalet om. hvorledes der paa disse Kirkegaarde kunde tilvejebringes saa stor Begravelsesplads som muligt - under fornyet Overvejelse, og har forandiget udarbejdet af Stadsingeniøren hoslagte Planer over de to Kirkegaarde Nord

for Byen og over Kirkegaarden ved Frederiks Allé, paa hvilket Planer findes angivet ved Signaturer, hvorledes Kirkegaardene ville kunne benyttes saaledes, at der tilvejebringes betydelig større Begravelsesplads end ved den nuværende Benyttelse. Ligeledes vedlægges en fra Sundhedskommissionen i Sagen indhentet Erklæring.

Det indstilles da til Byraadet, at den gamle nordre Kirkegaard udvides ved Indtagelsen af Terrænet paa Knudriisbakke overensstemmende med Stadsingeniørens Plan, og at Benyttelsen saavel af den gamle som den ny nordre Kirkegaard sker overensstemmende med Planerne og overensstemmende med det Udkast til en ny Begravelsesvedtægt, der fremsendes samtidig hermed, jfr. nedenfor.

Med Hedsyn til Kirkegaarden ved Frederiks Allé er Kirkegaardsbestyrelsens Flertal af den Anskuelse, at der intet er til Hinder for at tage denne Kirkegaard i Brug i dens første Omfang. Som det vil være i Byraadets Erindring, er man tidligere ved Kirkegaardssagens Behandling gaaet ud fra, at den gamle Kirkegaard ikke maatte benyttes som saadan ud over Aaret 1947, saaledes at der paa denne Kirkegaard ikke maatte finde ny Begravelse Sted senere end i Aaret 1927. Men denne Tidsbegrænsning er ikke nogensinde vedtagen af Byraadet eller paa anden Maade fastslaaet, særlig heller ikke ved den Ordning af Kirkegaardsforholdene, der fandt Sted i 1890, og ved hvilken Kirkegaards- og Begravelsesvæsenet overtoges af Kommunen, Det kunde vel nok være ønskeligt, at Kirkegaarden omdannedes til en Park, saaledes som det ogsaa udtales i Sundhedskommissionens fornævnte Erklæring; og af Hedsyn hertil har man ogsaa i Kirkegaardsbestyrelsen taget under Overvejelse, hvorvidt det vilde være rigtigt nu at fastsætte en bestemt Frist for Kirkegaardens Benyttelse som saadan. Men afset fra, at det overhovedet er betænkeligt at fastsætte Frister, som ligge saa langt fremme i Tiden, som det her vilde blive Tilfældet, er man kommen til det Resultat, at man bør træffe Valget mellem enten straks eller dog saa snart som muligt at ophøre med at begrave paa den gamle Kirkegaard eller indtil videre benytte den i dens fulde Omfang. Det vil jo nemlig være nødvendigt i en Aarrække at iværksætte forskellige Foranstaltninger, som kræve Udgifter. Særlig vil det, som tidligere omtalt, være nødvendigt at opføre et nyt Kapel paa Kirkegaarden. Udgiften herved er foreløbig anslaaet til 16000 Kr. Men saadanne Udgifter vilde formentlig kun være forsvarlige, naar Kirkegaarden benyttes i dens fulde Omfang og uden Tidsbegrænsning, idet det er at befrygte, at Publikum, naar en bestemt Tidsbegrænsning for dens Benyttelse fastsættes, ikke vil være tilbøjeligt til at købe Begravelsespladser paa Kirkegaarden, og at denne derfor ikke vil blive benyttet i et

Omfang, der kan medføre Dækning af de afholdte Udgifter. Hertil kommer, at det formentlig altid vil blive anset for en Mangel paa Pietet mod Byens historiske Minder at sløjfe en Kirkegaard, paa hvilken Mænd, hvis Navne ere stærkt knyttede til Byens Historie, ligge begravede. Kirkegaardsbestyrelsens Flertal indstiller i Henhold til det anførte, at Kirkegaarden ved Frederiks Allé nu paany tages i Brug, dog saaledes, at der dér indtil videre ikke finder Lagbegravelser Sted. Derved vil Udgiften til en Dræning af Kirkegaarden (ca. 16000 Kr.) indtil videre undgaas. - Et Mindretal (Marinus Petersen) mener fremdeles, at en Tidsbegrænsning for denne Kirkegaards Benyttelse bør fastsættes og forbeholder sig i det hele sin Stilling til dette Punkt.

Ved Benyttelsen af de to nordre Kirkegaarde overensstemmende med de fremsendte Planer og naar Benyttelsen sker som foreslaaet i det fornævnte Udkast til en ny Begravelsesvedtægt, vil der kunde indvindes Plads til ca. 16000 Begravelser foruden de Grave, for hvis Vedkommende Brugsretten aarlig udløber (ca. 300 aarlig). Naar Kirkegaarden ved Frederiks Allé tages i Brug uden Tidsberegning for Begravelserne, vil der dér vindes Plads til ca. 10000 Begravelser, selv om Lagbegravelse ikke benyttes.

Samtidig med fornævnte Indstilling angaaende Kirkegaardenes Benyttelse tillader Bestyrelsen sig, som anført, at fremsende Udkast til en ny Begravelsesvedtægt, der, naar Udkastet vedtages, paa væsentlige Punkter ændrer de hidtil for Begravelsesvæsenet her i Byen gældende Regler. Særlig henledes Opmærksomheden paa følgende Punkter:

§ 1. Begravelsesvæsenet har hidtil sorteret under Kommunebogholderen. Han har imidlertid allerede i flere Aar været saa stærkt optagen af Arbejdet ved Kommunens Bogholderi, at han har maattet overlade saa godt som alt Arbejdet ved Begravelsesvæsenet til en Assistent. Det foreslaas nu, at Begravelsesvæsenet bestyres af et selvstændigt Kontor med en Kontorbestyrer i Lighed med, hvad der for nogle Aar siden indførtes for Skattevæsenets Vedkommende. Det bemærkes herved, at det formentlig meget snart vil vise sig nødvendigt at fjerne Begravelseskontoret fra dets nuværende Lokale i Kommunens Administrationsbygning, saa at det ogsaa af denne Grund vil være nødvendigt at oprette et selvstændigt Begravelseskontor.

§ 10. I denne § gives nærmere Bestemmelser angaaende Gravstedernes forskellige Klasser, deres Størrelse og Benyttelsesmaade. Særlig henledes Opmærksomheden paa de under Post 2 givne Bestemmelser angaaende en kortere Tidsfrist for Brugen af Begravelsespladser for Lig af Børn, der dø i en Alder af henholdsvis under 1 og 10 Aar.

Ved Anvendelsen af disse Bestemmelser vil der opnaas en betydelig mere intensiv Benyttelse af Kirkegaardsarealerne.

§ 11. Ved denne § indføres de saakaldte Lagbegravelser, og Højden af den Jord, der skal findes over den øverste Kiste, reduceres fra 2 Alen til 1 Meter.

§ 16. Det forudsættes her, at der ansættes en Stadsgartner her i Byen, der vil kunde føre Tilsyn med Kirkegaardenes almindelige Vedligeholdelse. Forslag angaaende Ansættelsen af denne Funktionær vil fremkomme fra det paagældende Udvalg samtidig med nærværende Indstilling.

Endvidere fremsendes Udkast til "Betalingsreglement for Begravelsesvæsenet i Aarhus". Priserne ere gennemgaaende forhøjede en Del. I de senere Aar har Begravelsesvæsenet givet Underskud. Naar Budgettet lægges overensstemmende med det herommeldte Betalingsreglement, saaledes som det er sket paa det Budget for Regnskabsaaret 1912-13, som Byraadet for Tiden har under Behandling vil, det medføre en beregnet Indtægt af ca. 3500 Kr. Men paa dette Budget er der opført flere Udgifter, der vil være at afholde en Gang for alle. Naar der tages Hensyn dertil, kan Begravelsesvæsenets fremtidige Overskud anslaaes til 7 a 8000 Kr. -

Særlig henledes Opmærksomheden paa Udkastets § 5, ved hvilken det søges gennemført, at Orgelets Afbenyttelse betales sammen med Kapellet. Organisterne have erklæret sig villige til for et Beløb af 2400 Kr. aarlig at spille ved samtlige Begravelser i Kapellet. Dette Beløb kan, naar Antallet af Begravelserne i hver Klasse regnes at blive omtrentlig som nu, indvindes ved de Takster, som ere foreslaaede i § 5, og som ikke synes urimelig høje.

Endelig skal man bemærke, at Kirkegaardsbestyrelsens Stilling til Spørgsmaalet om Opførelsen af et Krematorium nu er den samme som angivet i de Indstillinger fra Kirkegaardsbestyrelsen, der ere forelagte Byraadet i dets Møder den 27. Januar og 30 Juni 1910. Det henstilles, at der nu tages endelig Bestemmelse om, hvorvidt Opførelsen af et Krematorium vil være at fremme. Besvares dette Spørgsmaal bekræftende, vil Kirkegaardsbestyrelsen fremkomme med de fornødne Tegninger, Planer og Overslag."

Formanden forelagde Indstillingen og bemærkede herunder med Hensyn til Krematoriet, at medens Kirkegårdsbestyrelsens Flertal fastholdt sin Stilling om at udsætte Opførelsen af dette indtil videre paa Grund af de vanskelige økonomiske Forhold, havde et Mindretal bestaaende af Hr. Marinus Petersen og Taleren forbeholdt sig deres Stilling til dette

Spørgsmaal. Taleren mente dog, at Opførelsen burde udskydes til henimod Slutningen af den Periode, for hvilken det sidste store Laan var tænkt at strække til, idet Byraadet til den Tid bedre kunde skønne over, hvorvidt man havde Raad til at bygge et Krematorium eller ej.

Jakob Jensen gik kun med Vemod med til at inddrage Knudrisbakke under Kirkegaarden, men mente dog, at Inddragelsen nok kunde forsvares, da Anlægget ikke blev benyttet saa meget som tidligere, og da man derved kunde udskyde Anlægget af en ny Kirkegaard en Del Aar. Han var derimod Modstander af at optage Kirkegaarden ved Frederiks alle til ny Belægning. Man burde tvært imod faa denne Plads ud af Brug som Kirkegaard saa snart som muligt ved nu at beslutte at standse Salg af Gravsteder der. Man skulde ikke forbyde dem, der allerede ejede Gravsteder der, at begrave i disse, men kun standse Salget af Jord til nye Begravelser. Saa vilde den Tid ikke være fjern, da Begravelserne standsede af sig selv. Han havde den Tanke, at Byraadet maaske kunde beslutte at opføre Krematoriet paa denne Plads, og stillede følgende Forslag:

"Salg af nye Gravsteder paa Kirkegaarden ved Sønderalle kan fremtidig ikke finde Sted til Ligbegravelse. Dog kan de Familier, der ejer Gravsteder der, benytte samme indtil videre."

Af Indstillingen fremgik det, at det, hvis man vilde benytte denne Kirkegaard i videre Udstrækning, vilde blive nødvendigt at foretage Dræning samt bygge et nyt Kapel til ca. 16000 Kr. Det var Talerens Mening, at et Kapel til den Pris vilde blive for lille, saa han syntes, man hellere skulde undlade denne Foranstaltning. Skulde man senere skride til Anlæg af en ny Kirkegaard, som jo kunde anlægges stykkevis, vilde der blive god Brug for disse Penge til det Kapel, som saa vilde blive nødvendigt. Dette Spørgsmaal burde dog ikke behandles nu, da der var Plads nok paa Nordre Kirkegaard for mange Aar. Det kalkulerede Beløb til Dræning vilde sikkert heller ikke slaa til og burde ligeledes spares, til man skulde anlægge en ny Kirkegaard. Desuden var det Talerens Mening, at man ved at følge Kirkegaardsbestyrelsens Forslag med Hensyn til Kirkegaarden i Frederiksalle vilde spænde Ben for Opførelsen af Krematoriet. Han skulde ikke komme ind paa, om man skulde opføre dette nu eller senere, men kunde dog paa dette Punkt nærmest slutte sig til Formandens Tanke om at holde fast ved Sagen, men vente med Udførelsen, til man saa, hvorledes Laanemidlerne slog til til de Arbejder, man allerede havde i Gang, dog burde man allerede nu i indeværende Aar lade det komme til Beslutning.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Dræning af Kirkegaarden ved Frederiksalle efter Kirkegaardsbestyrelsens Mening foreløbig kunde undgaas, da man ikke mente at indføre

Lagbegravelser paa denne Kirkegaard.

Jakob Jensen spurgte, hvad Sundhedskommissionen mente om at undlade Dræningen.

Formanden troede ikke, Sundhedskommissionen havde noget imod denne Undladelse.

Simonsen støttede Hr. Jakob Jensens Forslag om at standse Salg af Jord paa Kirkegaarden ved Frederiksalle, saaledes at det kunde beregnes, naar denne Plads kunde udlægges til Park. Han troede det ikke nødvendigt at tænke paa Anlæg af en ny Kirkegaard, selv om man nedlagde Kirkegaarden ved Frederiksalle, idet der næppe vilde blive Brug for mere Begravelsesplads, end man havde, hvis man skred til at opføre et Krematorium. Paa Nordre Kirkegaard vilde der efter Opgørelsen blive Plads til ca. 25000 Begravelser, og det vilde sikkert strække til i en saa lang Aarrække, at den sanitære og uhyggelige Begravelsesmaade vilde være afskaffet forinden. Han kunde ligeledes anbefale Byraadet at holde fast ved Tanken om at opføre et Krematorium og vilde yderligere foreslaa, at der af Laanemidlerne opførtes en Sum paa 75000 Kr. paa det kommende Aars Budget i dette Øjemed. Der var ganske vist sket adskillige Overskridelser ved flere af de Foranstaltninger, hvortil Laanet var tænkt anvendt, men der var paa den anden Side ogsaa sparet store Beløb paa andre Punkter saasom til Anlæg af en ny Kirkegaard og til Opførelse af et kommunalt Vadskeri, der jo sandsynligvis ikke blev til noget, saa Beløbet til Krematoriets Opførelse kunde sikkert trækkes til Side til den Anvendelse, hvortil det oprindelig var bestemt, da Laanet blev stiftet. At opføre de 75000 Kr. paa Budgettet vilde kun betyde en Omposterung, hvorved der intet Rentetab kunde blive, idet ingen nævneværdig Del af Beløbet vilde blive brugt før i Regnskabsaarets Slutning. Der synes ikke at være nogen Anledning for Kirkegaardsbestyrelsens Flertal til at modsætte sig Krematoriet af finansielle Grunde, da det jo foreslog at anvende 16000 Kr. til et Kapel, der endda vilde blive meget for lille, og andre 16000 Kr. til Dræning, hvilket Beløb sikkert ogsaa vilde blive betydeligt overskredet. Forskellen mellem de endelige Udgifter til disse to Foranstaltninger og Udgiften til Krematoriets Opførelse vilde nemlig ikke blive synderlig stor. Noget andet var det naturligvis, om Bestyrelsens Flertal var saa konservativt, at det absolut vilde holde paa det nedarvede.

N. Joh. Laursen takkede Kirkegaardsbestyrelsen for den foreslaaede Ordning, som han ansaa for god og forstandig særlig hvad Nordre Kirkegaard angik. Han kunde godt sympatisere med Hr. Jakob Jensens Udtalelse om, at det var med et vist Vemod, man saa Knudrisbakkes Anlæg forsvinde, men han troede dog, at dette Anlæg ved at indgaa under

Kirkegaarden ogsaa landskabeligt set vilde blive smukt. Da han havde forstaaet Indstillingen saaledes, at Lagbegravelser kun blev mulige i Liniebegravelser, vilde han gerne henstille, at saadanne ogsaa kunde finde Sted i de andre Klasser. Han saa nemlig intet stødende, men snarere noget tiltalende i Lagbegravelser og kunde meget vel tænke sig, at mange Familier ønskede Tilladelse dertil. Naar Hr. Simonsen havde betegnet den gamle Begravelsesmaade som usanitær og uhyggelig, maatte Taleren dog sige, at selv om han i og for sig intet havde imod Ligbrænding og egentlig kun betragtede Opførelsen af et Krematorium som et økonomisk Spørgsmaal, saa skulde det dog gerne løses saaledes, at Folk fik Valgfrihed en ret lang Overgangstid. Man skulde ikke undervurdere en Følelse, der sad fast i mange Mennesker, og som havde tusindaargammelt Hævd. Udtalelserne om det usanitære udrettede næppe meget, da Sundhedsautoriteterne intet havde at indvende mod den gamle Begravelsesmaade. Krematoriespørgsmaalet var som før nævnt kun et økonomisk Spørgsmaal for Taleren, men han mente, at Forholdene i København, hvor der i længere Tid havde været Krematorium, gav ham Ret til at udtale, at der skulde Tid til, før den gamle Begravelsesmaade kunde blive forandret. Han syntes derfor, at man skulde vente med Krematoriets Opførelse til man saa, om den var økonomisk rigtig, og det glædede ham, at Formanden og Hr. Jakob Jensen havde fundet hinanden i Tanken om at udsætte Opførelsen foreløbig. Man skulde helst intet vedtage om dette Spørgsmaal nu; Krematoriet var jo vedtaget, saa man behøvede ikke at røre ved den Sag, men lade Spørgsmaalet om Tidspunktet for Opførelsen staa aabent. Saa vilde man intet foregribe, hvorimod det vilde betyde et aarligt økonomisk Tab gennem en lang Aarrække, hvis man vedtog at bygge Krematoriet i Aar eller til næste Aar. Han skulde indrømme, at der kunde komme en Svingning paa dette Omraade, men de, der til den Tid sad ved Roret, maatte saa tage Bestemmelsen. Med Hensyn til Spørgsmaalet om Benyttelsen af Kirkegaarden ved Frederiksballe havde det været Taleren vanskeligere at tage Standpunkt. Han mente at have set en Lovbestemmelse om, at en Kirkegaard ikke kunde udlægges til Park før 100 Aar efter sidste Begravelse. Hvis denne Bestemmelse virkelig fandtes, vilde Parken i dette Tilfælde være ret lang borte. Desuden kunde Betænkeligheden ved at sløjfe historiske Begravelser ogsaa have noget paa sig. Ved atter at benytte denne Kirkegaard i fuld Udstrækning vilde derimod opnaas, at Pladsen vilde blive fredet, hvad der ikke kunde siges om den nu. Taleren havde intet imod, at der var Passager gennem Kirkegaarden, men Hundene burde ikke som nu have den til Tumleplads.

Magnus Nielsen var glad ved at høre, at der var Stemning for at lægge det øverste Plateau

af Knudrisbakke under Kirkegaarden. Dette Anlæg blev ikke søgt synderligt mere, og dets Inddragelse under Kirkegaarden vilde bevirke bedre Forhold i flere Henseender. Der var efterhaanden blevet større Behov efter Grunde til I. Klasses Begravelser, og af saadanne kunde der netop indvindes en Del paa det Areal, der skulde indlemmes. Han havde i Kirkegaardsbestyrelsen udelukkende af økonomiske Grunde været med til at anbefale fortsat Benyttelse af Kirkegaarden ved Frederiksballe, idet han ikke syntes, at Kommunen havde Raad til at ladt denne Plads ligge ubenyttet hen oven i Købet med en aarlig Udgift paa mindst 2200 Kr. Til Hr. Jakob Jensens Forslag om at standse Salget af Gravsteder paa denne Kirkegaard bemærkede han, at Salget desværre var standset allerede for 20-30 Aar siden. Det var en meget stor Fejl, der den Gang var blevet begaaet. Iøvrigt maatte det erindres, at naar Kirkegaarden blev nedlagt, var det Kultusministeriet, der skulde træffe Bestemmelse om Brugsretten. Man skulde derfor være varsom med at vedtage, at Krematoriet skulde ligge der. Hvis man vilde gaa til fuld Benyttelse af denne Kirkegaard, skulde der selvfølgelig opføres et Kapel, men dette kunde opføres mere eller mindre permanent, og de Penge, der medgik til det, vilde sikkert indvindes igen.

Det var efter Stadsingeniørens Undersøgelse, at at Udgiften til Dræning var anslaaet til 16000 Kr., saa naar det nu blev paastaaet, at dette Beløb ikke kunde slaa til, vilde Taleren blot minde om, at det ofte i Byraadet var blevet hævdet, at Stadsingeniøren altid sørgede for at være paa den sikre Side med sine Overslag. Ved ikke at indføre Lagbegravelser kunde disse Penge imidlertid spares. Hr. Simonsens Udtalelser om den usanitære Begravelsesmaade passede slet ikke mere, da selv Lægerne ikke ansaa denne Tilintetgørelsesmaade for usanitær. Taleren kunde godt være Tilhænger af Ligbrænding, men troede ikke, denne nogen Sinde vilde blive obligatorisk. Desuden maatte det erindres, at Grænserne for et Krematoriums Evne var meget snævre, da der skulde hengaa en vis Tid mellem hver Brænding. Kunde der i et Krematorium som det paatænkte brændes 365 Lig om Aaret, var dette sikkert Højden. I København, hvor der havde været Krematorium i mange Aar, blev der endnu ikke brændt over 100 Lig aarlig. Ved et. offentligt Møde her i Byen var Ligbrændingen meget korrekt blevet betegnet som en Luksus, der i hygiejnisk Henseende var ganske meningsløs. At bygge et kommunalt Krematorium vilde derfor være en ren Luksus. Det vilde belaste Byens Budget med en Masse Udgifter, saa det vilde være økonomisk uforvarsomt at opføre det for Tiden. Til Hr. N. Joh. Laursen bemærkede han, at Lagbegravelser kunde finde Sted overalt, hvor det ønskedes, dog vilde Dræning af et Par Karreer paa den Del af Nordre Kirkegaard, der ligger Vest for Kirkegaardsvej, og hvor der

havde vist sig vandførende Lag, være nødvendig, hvis Lagbegravelser skulde kunne finde Sted der, hvad man imidlertid endnu ikke ansaa for nødvendigt.

De mange Indgange til Kirkegaarden ved Frederiksalle var sikkert uheldige, men om man kunde nedlægge nogle af dem nu, var maaske vanskeligt. Kirkegaardsbestyrelsen gjorde, hvad den kunde for at skaffe Fred derude, men Opgaven var ikke let.

Møller troede, at Hr. Jakob Jensen havde dvælet vel meget ved Udgiften ved atter at benytte Kirkegaarden ved Frederiksalle i fuld Udstrækning, men glemt, at Salget af de 10000 Gravsteder ogsaa vilde bringe ret store Indtægter. For Tiden skulde alle Beboerne fra den sydlige Bydel benytte Nordre Kirkegaard, men naar denne om 20-25 Aar var fyldt, maatte der anlægges en ny Kirkegaard, som vel sagtens kom til at ligge Syd for Byen, og Beboerne i den nordre Bydel maatte saa henvises til den. Dette Forhold var uheldigt baade nu og i Fremtiden, for at Krematoriet skulde overflødiggøre Anlæg af en ny Kirkegaard, troede Taleren ikke paa. Det mest praktiske og tillige det mest økonomiske vilde derfor være atter at optage Kirkegaarden ved Frederiksalle til fuld Benyttelse; Salget vilde sikkert gaa livligt der Skulde man senere enes om at opføre et Krematorium, fandt man nok en egnet Plads til det. Det kunde vel ikke skade meget indtil videre at henlægge 75000 Kr. af Laanet til et Krematorium, men det synes dog lidt betænkeligt, saaledes som Laanemidlerne var svundet ind de senere Aar. Hvis man ikke nu begyndte at spare, kunde det befrygtes, at man maatte til Laanemarkedet igen, inden man burde. Sluttelig anbefalede han Indstillingen.

Marinus Petersen havde ligesom vistnok de fleste Byraadsmedlemmer troet, at der ikke maatte begraves paa Kirkegaarden ved Frederiksalle længere end til 1927, saaledes at Kirkegaarden kunde være ude af Brug 1947. Da det imidlertid nu viste sig, at der ikke var truffet nogen Afgørelse i saa Henseende, og da et Flertal af Kirkegaardsbestyrelsen vilde have Kirkegaarden benyttet i ubegrænset Tid, vilde han slutte sig til Tanken om straks at standse Salget. Hvis man nu frigav Kirkegaarden til Benyttelse i ubegrænset Tid, vilde man dermed udsætte det Tidspunkt, paa hvilket Kirkegaarden kunde blive en Park, paa ubegrænset Tid, og det kunde han ikke være med til, ogsaa fordi man derved vilde foregribe Pladsens Benyttelse for Efterslægten Med Hensyn til Krematoriet kunde han ganske henholde sig til sin tidligere Stilling, idet han vedblivende mente, at Krematoriet burde opføres. Udgiften til det blev jo ogsaa opført blandt de Formaal, hvortil Laanemidlerne skulde anvendes, saa Byraadet maatte altsaa den Gang have ment, at det

skulde opføres i denne Laaneperiode. Selv om et Krematorium maaske ikke helt kunde fjerne Spørgsmaalet om Anlæg af en ny Kirkegaard, saa kunde det dog udskyde det i et langt Aaremaal. Efter de Oplysninger, han havde faaet, troede han, at der let vilde kunne brændes 3 Lig daglig i et Krematorium som det projekterede, og i saa Fald kunde dette nok opfylde sin Opgave.

Mikael Johansen antog, at Hr. Jakob Jensen vilde tage sit Forslag tilbage efter de Oplysninger, Hr. Magnus Nielsen havde givet. Taleren vilde i hvert Fald stemme imod det, da det vilde medføre, at man snart skulde til at anlægge en ny Kirkegaard til 3-400000 Kr., og et Krematorium til en 100000 Kr. fik man vel ogsaa, og det havde Byen ikke Raad til. Efter de Erfaringer, man havde fra København, var det iøvrigt ikke let at se, hvad man skulde have et Krematorium til, navnlig da en Ligbrænding kostede ca. 500 Kr. og altsaa var meget dyrere end en Begravelse og saa dyr, at den almindelige Befolkning slet ikke havde Raad dertil. Han var glad ved Forslaget om at indføre fuld Benyttelse af Kirkegaarden ved Frederiksalles og hævdede, at denne Kirkegaard med sine brede Gange kunde gøre samme Nytte som en Park. Af sanitære Grunde var der intet til Hinder for atter at benytte denne Kirkegaard. Til sidst udtalte han, at det nok ved Budgetbehandlingen næste Torsdag skulde vise sig, at Byens økonomiske Stilling langt fra var lystelig.

Jakob Jensen hævdede, at da Kirkegaarden ved Frederiksalles var overgaaet til Kommunen, havde denne Brugsret over den, og at det næppe vilde være vanskeligt at faa Kultusministeriets Tilladelse til dens Sløjfning, naar man kunde give Fornuftgrunde derfor. Hr. Møllers Tale om at spare havde mindet Taleren om et Møde forleden Aften, hvor en af Hr. Møllers Kollegaer ikke havde villet høre Tale om at spare. Hr. Møllers Bemærkning var vel ogsaa kun blevet fremsat i agitatorisk Øjemed, for der var næppe nogen, der var mere flot end Hr. Møller og hans Kollegaer. Iøvrigt var der ingen Penge givet ud til nye Foretagender og Anlæg uden med saa godt som hele Byraadets Tilslutning, ligesom heller intet af de nye Anlæg havde kunnet været spant. Endelig var det heller ikke at spare at anvende Penge til det ny Kapel, dels fordi dette Kapel helt kunde undgaas, og dels fordi den opførte Sum var altfor lille, hvad man let kunde se ved at sammenligne den med det Beløb, der var medgaaet til Omlavning af Kapellet paa Nordre Kirkegaard. Hvis Kirkegaarden ved Frederiksalles atter skulde i Brug, manglede der forskellige Bestemmelser, blandt andet om Prisen for Jord. Denne skulde formodentlig være meget dyr, saaledes at der ikke blev megen Tilgang, for skulde denne Kirkegaard tages i intensiv Brug og med Liniebegravelser, vilde de fleste søge derhen, og saa vilde et Kapel til 16000

Kr. blive meget for lille. Da det i Indstillingen var blevet fremhævet, at der ikke forelaa nogen reel Beslutning om Standsning af Begravelserne paa Kirkegaarden ved Frederiksalles, kunde Kirkegaardsbestyrelsen glat væk sælge Jord, og derfor kunde Taleren ikke tage sit Forslag tilbage.

Simonsen bemærkede, at det var langt behageligere at være Talsmand for Bagstrævet end for Fremskridtet, og at Krematoriet var et Fremskridt, der vilde erobre Verden, selv om man vilde stampe imod fra konservativ Side. 1 Midten af 1890erne havde Harald Jensen og A. Thomsen rejst Ligbrændingssagen her i Byraadet, men var blevet stemt ned; nu var man dog kommet saa vidt, at Medlemmer fra konservativ Side kunde udtale, at de fandt Ligbrænding godt og rigtigt; men selvfølgelig vilde de alligevel ikke være med til at arbejde for den. Han oplyste dernæst, at der i et Krematorium som det projekterede kunde brændes henimod 3000 Lig om Aaret. I Øjeblikket kunde man maaske nok kalde Ligbrænding en Luksus, fordi man skulde være Velhaver for at faa sit Lig brændt: men det skulde man bort fra, saaledes at alle, der ønskede det, kunde faa sit Lig tilintetgjort paa en ordentlig Maade. Hidtil havde Ligbrændingsvæsenet været paa private Hænder, men nu havde Københavns Kommune overtaget Krematoriet og forpligtet sig til at drive det. Prisen for en Brænding med Levering af Zinkkiste og i det hele taget alt var 70 Kr.; billigere var en Begravelse næppe. Nu kunde Smaamanden i København nyde den samme Begunstigelse i denne Henseende som den rige, og det vilde Taleren ogsaa arbejde for kunde blive Tilfældet her, hvad sikkert ogsaa havde været Mening, da Udgiften til Krematoriet blev opført blandt de Formaal. hvortil Laanet skulde anvendes.

Magnus Nielsen gjorde gældende, at det aldrig var blevet vedtaget i Byraadet, at noget af Laanet skulde bruges til Opførelse af et Krematorium. Jordpriserne skulde aldeles ikke sættes op paa Kirkegaarden ved Frederiksalles, hvor der ogsaa skulde være Liniebegravelse, hvad Hr. Jakob Jensen let havde kunnet overbevise sig om ved at se paa de fremlagte Planer. Kapellet skulde have en rent midlertidig Karakter og kunde ikke sammenlignes med Kapellet paa Nordre Kirkegaard. Ved store Begravelser maatte Folk finde sig i, at nogle ikke kunde faa Plads inde. Det forekom ham, at Tiden netop var inde til at spare. Hvis Forslaget om at opføre et Krematorium blev vedtaget, kunde Byraadet risikere at komme under Administration, og det var maaske det bedste, der kunde hænde, naar der vedblivende skulde administreres paa denne Maade. I hvert Fald vilde det være uforsvarligt at bygge Krematorium de første 10 Aar. Krematoriet i København blev ikke

engang benyttet af Rigmændene. Det første Krematorium saa at sige rustede op, og det paa Bispebjerg kunde Selskabet være glad ved at være blevet af med. Her i Byen kunde der allerhøjest ventes 10 Brændinger aarlig, og det var dog næppe værd at have den Bekostning for. Naar Tiden var inde, skulde Taleren gerne gaamed til at opføre et Krematorium, menat gøredette nu vilde væredene rene Daarligdom.

Møller troede, at det let vilde betale sig at bygge Kapellet paa Kirkegaarden ved Frederiksalle. Hankundeikkeindse, hvorfor Kapellet

kunde være mindre, selv om der kun blev dyre Gravsteder, da man dog næppe havde Lov til at mene, at der kom færre Folk til en Begravelse, hvor Liget skulde i 1 Klasses Jord. Alt i alt

vilde det utvivlsomt blive en økonomisk Foranstaltning at benytte denne Kirkegaard i fuld Udstrækning. Han vidste ikke af at have tilraadet Flothed ved nogen Forhandling.

N. Joh. Laursen udtalte, at det hidtil var gaaet meget langsomt for Ligbrændingen med at erobre Verden. Forhaabentlig vilde det lykkes Hr. Simonsen at blive tilintetgjort paa en ordentlig Maade, naar den Tid kom, hvad forhaabentlig vilde ske sent. Han troede, alle i Virkeligheden var enige om, at det i Øjeblikket ikke vilde være økonomisk at bygge et Krematorium, og derfor ogsaa enige om at følge Formandens Tanke om at lade det Spørgsmaal glide ud indtil videre. Spørgsmaalet om Benyttelsen af Kirkegaarden ved Frederiksalle var nu blevet til en ædel Strid om at spare. Begravelserne skulde imidlertid finde Sted, og om det skete paa det ene eller det andet Sted, betød ikke saa meget for Sparsommeligheden. Noget andet var det, at Benyttelsen af Kirkegaarden ved Frederiksalle vilde betyde en Behagelighed for en Del af Befolkningen, og naar man kunde være imødekommende! for en billig Penge, burde man gøre det. Han forstod ikke Hr. Jakob Jensens Slutning om, at Kapellet skulde være lille, fordi Jorden skulde være dyr. Havde man imidlertid tænkt sig, at Begravelserne hovedsagelig vilde ske fra Kirken, og at Kapellet kun skulde benyttes til mindre Begravelser, maatte han gøre opmærksom paa, at han ikke vilde være med til at sætte et saadant Skel.

Simonsen Fastholdt, at det var vedtaget at opføre et Krematorium, og at Beløbet dertil skulde opstilles paa Laanet. Man havde endog besluttet at anvende indtil 1000 Kr. til Forarbejderne og at lade en bestemt Arkitekt udarbejde Studier og Skitser. Bevillingen var derimod afhængig af Byraadets nærmere Vedtagelse.

N. Joh. Laursen erindrede om, at det ogsaa var vedtaget at anlægge en stor Kirkegaard Syd for Byen, men at man havde gjort den Vedtagelse om igen.

Jakob Jensen kunde berolige Hr. Magnus Nielsen, Kommunen vilde ikke komme under Administration. Naar Budgettet kom, skulde man nok faa at se, at Situationen ikke var saa slem endda. Al den Tale Om den slette økonomiske Stilling var kun Agitation. Krematoriet var vedtaget, kun kunde Tidspunktet for dets Opførelse udsættes. Beslutningen skete endog, medens Højre og Venstre udgjorde Bvraadets Flertal.

Mikael Johansen udtalte, at Hr. Jakob Jensen altid talte om Agitation, naar noget ikke passede i hans Kram. Saadanne Paastande skyldte Hr. Jakob Jensen Bevis for.

Magnus Nielsen hævdede, at det ikke var, medens Højre og Venstre var i Flertal i Byraadet, men da Laanet blev stiftet, at Beløbet til Opførelse af et Krematorium paa en eller anden Maade var kommet ind under de Formaal, hvortil Laanet skulde anvendes. Taleren havde den Gang protesteret og vilde atter protestere imod, at der skulde have fundet nogen Vedtagelse Sted i saa Henseende.

Formanden udtalte, at det var vedtaget at opføre en Udgift til et Krematorium paa Laanet og at bemyndige Kirkegaardsbestyrelsen til at komme med Forslag til et Krematorium, ligesom ogsaa et Forslag om at udsætte Opførelsen var blevet forkastet. Han formodede, at Hr. Simonsens Forslag maatte opfattes som en Opfordring til at arbejde videre paa Krematoriet.

Simonsen havde intet imod at udsætte Behandlingen af hans Forslag til Budgetbehandlingen.

Formanden spurgte, om Hr. Simonsen ikke kunde omforme Forslaget saaledes, at det kom til at gaa ud paa, at der skulde arbejdes videre paa Sagen.

Jakob Jensen tilraadede Hr. Simonsen at tage Forslaget tilbage, da det egentlig hørte hjemme ved Budgetbehandlingen.

Simonsen tog sit Forslag tilbage, da han intet havde imod at vente til Budgetbehandlingen.

Med Hensyn til Benyttelsen af den nordre Kirkegaard vedtoges Indstillingen. Med Hensyn til Benyttelsen af søndre Kirkegaard vedtoges følgende af Jakob Jensen stillede Ændringsforslag: "Salg af nye Gravsteder paa Kirkegaarden ved Sønderalle kan fremtidig ikke finde Sted til Ligbegravelser. Dog kan de Familier, der ejer Gravsteder der, benytte

samme indtil videre". - Spørgsmaalet, om Opførelsen af et Krematorium udsattes.

Derefter behandlede følgende "Forslag til Vedtægt for

Begravelsesvæsenet i Aarhus.

§ 1

Begravelsesvæsenets Kontor ledes af en Bestyrer med den nødvendige Assistance. Det holdes aabent hver Søndag fra Kl. 9-3.

Bestyrerens Gage samt øvrige Lønninger og Udgifterne ved Kontorets Drift udredes efter Byraadets Bestemmelse af Kommunens Kasse.

Ved hver Begravelse erlægges en Afgift til Begravelseskontoret efter det af Byrådet vedtagne Betalingsreglement.

§ 2.

Anmeldelse af Dødsfald skal, efter at vedkommende med Præsten har truffet Aftale om Begravelsen, ske paa Begravelsesvæsenets Kontor senest den 4. Dag efter Døden eller mindst 2 Dage før Begravelsen. Ved; Anmeldelsen medbringes en af Alterdegnen paategnet Attest fra Præsten om Fastsættelsen af Begravelsestiden samt at Dødsattest og Skifteretsattest er afleveret til ham.

Begravelseskontoret underretter i betimelig Tid Overgraveren ved Kirkegaarden om Tiden, da Begravelsen skal foregaa, for at alt kan være i Orden til Ligets Modtagelse og Nedsættelse i Graven. Ønskes Liget forinden hensat i et af Ligkappelle, underrettes ligeledes Overgraveren herom. De, der ikke selv ønsker at ordne Begravelsen, henvises til den autoriserede Bedemand.

§3.

Forsaavidt Familien ikke selv ønsker Liget henbragt fra Hjemmet til Kirken eller Kapellet, paatager Begravelseskontoret sig Besørgelsen heraf.

§ 4.

Ligvogn. Ønskes Ligvogn, erlægges herfor Betaling til Begravelseskontoret.

§ 5.

Ligbærere. Antallet af Ligbærere, der benyttes, bestemmes af vedkommende private; dog

skal altid mindst 6 Bærere benyttes til et Lig af en Voksen, og Begravelseskontoret kan, naar Kisten er usædvanlig tung, forlange, at mindst 8 Bærere benyttes. Bruges Ligvogn ikke, kan Begravelseskontoret forlange Antallet af Ligbærere forøget. Til Liget af et Barn paa indtil 2 Aar benyttes mindst 2 Bærere, til et Lig fra 2 til 10 Aar mindst 4 Bærere.

Ligbærere antages i tilstrækkeligt Antal imod en nærmere bestemt Betaling af Begravelseskontoret og forsynes med en passende Klædning. Naar nogen selv uden Betaling vil bortbære en afdød, er herfor intet til Hinder; men iøvrigt er Begravelsesvæsenet alene berettiget og forpligtet til at foranstalte Ligbæring udført for Betaling, hvilken Bestemmelse dog ikke gælder med Hensyn til Bortbæring af Lig af Personer, der ere døde af de i Lov af 30/3 1892 § 3 1ste Stk nævnte Sygdomme.

§ 6.

Betalingen for Ligvogn og Ligbærere sker efter et af Byraadet vedtaget Betalingsreglement, der offentliggøres.

§ 7.

Begravelseskontoret maa ikke udstede Ordre til Ligets Modtagelse i Kapellet, forinden den i § 2 nævnte Attest fra Præsten eller Dødsattesten er forevist.

§ 8.

Kapel. For Afbenyttelse af Kapel og Orgelspil betales den i Betalingsreglementet fastsatte Betaling.

§ 9'

Gravkastning. Særlige Foranstaltninger udover den ordinære Gravkastning bliver at betale ekstra i Henhold til det af Byraadet vedtagne Betalingsreglement.

§ 10.

Gravsteder.

1. a. Familiegravsteder af 1ste Klasse af ca. 4 m² (10 kv Alens) Størrelse kan erholdes til forskellige Priser, eftersom de tages i Rækkefølge, udenfor Rækkefølge eller paa særlige dertil udsete Pladser, l. b. Et Familiegravsted af 2den Klasse af ca. 3,15 m² (8 kv Alens) Størrelse kan ligeledes erholdes til forskellige Priser, eftersom det. tages i Rækkefølge eller udenfor Rækkefølge.

1. c. Et Familiegravsted af 3die Klasse af ca. 3, 15 ms (8 kv Alens) Størrelse kan kun erholdes i den bestemte Rækkefølge.

Angaaende Betalingen for disse 3 Afdelinger henvises til det af Byraadet vedtagne Betalingsreglement.

Betalingen for 3die Klasses Familiebegravelser nedsættes med 25 pCt. for Medlemmer af en statsanerkendt Syge og Begravelseskasse, dog at denne Nedsættelse kun kommer den til gode, som i et Aar har været Medlem af en saadan Kasse, hvorhos det bestemmes, at saafremt den, der har erhvervet et Gravsted til nedsat Betaling, udtræder af Syge- og Begravelseskassen, forinden Gravstedet fornyes eller benyttes, bliver den sædvanlige Betaling at opkræve for de da stedfundne Begravelser.

I den saaledes fastsatte Pris or indbefattet . Betaling for Begravelsesbrev, Nummerpæl og fri Raadighed til efter derom gjort Anmeldelse paa Begravelseskantoret at anbringe Monument, Ligsten, Indhegning med Hække eller Jerngitter.

Der kan samtidig, om Forholdene tillader det, erholdes flere Gravsteder ved Siden af hinanden.

Brugen af Gravstedet erhverves for 20 Aar, der altid regnes fra 1ste Januar, efter at Købet er sket. Hvis dertil er Plads, og der senere nedsættes Lig i samme Gravsted, skal der erhverves 20 Aars Brugsret at regne fra den 1ste Januar efter sidste Begravelse.

Gravstedet kan, forsaavidt Forholdene tillader det, købes paa et længere Aaremaal, dog ikke udover 100 Aar at regne fra den første Erhvervelse.

Betalingen beregnes i saa Fald i Forhold til de foreskrevne Takster, og navnlig - ogsaa hvor Betalingen erlægges for en Del af 20 Aar - med 1/20 af den fastsatte Betaling for hvert Aar, der skal betales for.

Om murede Begravelser maa stedse træffes særlig Aftale med Kirkegaardsbestyrelsen saavel angaaende Indretningen som Betalingen.

Ejendomsretten til de for Tiden til evindeligt Eje erhvervede Gravsteder forbliver i Kraft.

2. Gravsteder i Liniebegravelser have en Størrelse af ca. 3,15 m² (ca. 8 kv Alen) for en Voksen og ca. 1,57 ms (ca. 4 kv Alen) for et Barn under 10 Aar. Brugsretten over disse Grave beregnes til 20 Aar for en Voksen, 10 Aar for et Barn fra 1 til 10 Aar og 5 Aar for et Barn under 1 Aar, og det staar de efterladte frit for uden Vederlag at plante paa Gravene og

efter derom gjort Anmeldelse paa Begravelseskantoret at forsyne dem med Monument.

Angaaende Betalingen for denne Afdeling henvises til det af Byraadet vedtagne Betalingsreglement.

Ogsaa et Liniegravsted kan fornyes udover 20 Aar, naar Forholdene paa Kirkegaarden tillader det.

Kirkegaardsbestyrelsen kan undtagelsesvis tilstaa uformuende Gravjord i Liniebegravelsen; i saa Fald betales kun for Gravens Gravning og Tilkastning (se Betalingsreglementet).

Ved Købet af Begravelsespladser i de foranstaaende forskellige Klasser kan der, om forlanges, ved Gravstedets Betaling erholdes Adkomstdokument for det anviste Gravsted.

§ 11.

Ved Liniebegravelser bliver for Fremtiden Kisterne at anbringe i dobbelt Dybde, saaledes at det første Lig, der anbringes, bliver at nedsætte i en saadan Dybde, at den ovenover liggende Kiste kan blive dækket af 1 Meter Jord.

I Liniegravsteder, som betales af Kommunen, kan nedsættes et Lig til, naar Gravstedet efter den første Begravelse ikke er blevet behørigt vedligeholdt.

Flytning af Lig fra en Grav til en anden kan finde Sted med Sundhedskommissionens Tilladelse.

§ 12.

Intet Lig maa uden særlig Tilladelse henstaa i Hjemmet eller i nogen Kirke udover 7 Dage, Dødsdagen medregnet.

§ 13.

Ligkistens Højde maa ikke overstige 70 cm. For hver Centimeter, dette Maal overskrides, betales efter Betalingsreglementet.

§ 14-

Naar Liget udføres til Kirkegaarden, er den samme Steds antagne Undergraver, om forlanges, pligtig til ved sine Folk uden særligt Vederlag at hjælpe til med at tage det af Ligvognen og nedsænke det i Graven.

§ 15.

For den katholske Menighed i Aarhus er udlagt en særlig Begravelsesplads paa den gamle, nordre Kirkegaard. Angaaende Betalingsvilkaarene se Betalingsreglementet.

§ ' 6-

Kirkegaardenes almindelige Vedligeholdelse underlægges under Ansvar for Kirkegaardsbestyrelsen den af Kommunen ansatte Stadsgartner, idet følgende Arbejder paahviler ham :

Renholdelse af Hovedgangene, Læbælterne og Gangene mellem Gravstederne, Klipping af Hække omkring forsømte Gravsteder, Slaaning af Græs paa Frigravene, paa forsømte Gravsteder og paa Rabatter, Beskæring af Læbælter og Busketter, Klipping af Tjørnehækkene, Beskæring og Tilsyn med Allétræerne, Tømning af Alfaldskasserne og Transport af Afrensningen, Opsætning af Affaldsbunken, Regulering af Gangene og disses Belægning med Grus, Snekastning og Rensning efter Sneploven, Eftersyn og eventuel Udbedring af Rabatter.

§ 17-

Opretholdelse af Ordenen paa Kirkegaardene er undergivet Overgraveren under Ansvar for Kirkegaardsbestyrelsen.

Til Assistance ved Gravenes Kastning m. m. antages under ham det fornødne Antal Undergravere.

§ 18.

Vedligeholdelsen af Gravsteder paahviler ikke uden særlig Overenskomst Kirkegaardsbestyrelsen eller Graverne. Forsømmes et Gravsted paa en Maade, der er til Mispryd for Kirkegaarden, kan Kirkegaardsbestyrelsen træffe Bestemmelse om, hvorledes Gravstedet skal behandles, men det forbliver henliggende til Ejerens Disposition i det Tidsrum, for hvilket han har erhvervet Ret til Gravstedet. Dog vil Ejeren, saafremt hans Adresse er kendt, i Almindelighed faa Paalæg om inden en vis Frist at sætte Gravstedet i forsvarlig Stand. Hvis Monument, Ligsten, Gitter eller Dele deraf under senere Begravelser maa flyttes, sker dette for paagældendes Regning og Risiko og uden noget som helst Ansvar for Kirkegaardsbestyrelsen.

§ 19.

Plantning paa Gravstedet er tilladt med træ og urteagtige Sirplanter. Herudover maa Beplantning kun finde Sted med Kirkegaardsbestyrelsens Samtykke. Hvis Planternes Højde kommer til at overstige 2 Alen, kan dog Kirkegaardsbestyrelsen forlange dem fjernede.

Ingen Indhegning maa sættes udenfor det købte Areal's Grænse. Levende Hegn plantes mindst 9 Tommer fra Gravstedets Ydergrænse, undtagen hvor Ejerne af to til hinanden stødende Gravsteder er enige om fælles Hegn. Plantningen maa ikke rage ud over Grænserne og skal approberes af Stadsgartneren.

Anbringelse af Monumenter og anden Indhegning end levende Hegn skal anmeldes paa Begravelsesvæsenets Kontor. Forsaavidt Kontoret fordrer det, skal der fremsendes Tegning til Kirkegaardsbestyrelsens Godkendelse, og Arbejdet maa ikke udføres, forinden Fundering og Retning er godkendt af Overgraveren.

Naar Monumenter, Indhegning eller deslige forfalder, vil Gravstedets Ejer saavidt muligt blive opfordret til, inden en fastsat Tidsfrist, at lade foretage fornøden Istandsættelse. Tages en saadan Opfordring ikke til Følge, er Kirkegaardsbestyrelsen berettiget til at lade det forfaldne borttage fra Gravstedet uden at vedkommende kan gøre nogen Fordring paa Erstatning for det borttagne.

Kirkegaardsbestyrelsen har intet Ansvar for, at Monument, Indhegning eller andet paa Gravstedet anbragt ødelægges eller beskadiges enten ved Naturbegivenheder eller Vold.

Ethvert Gravsted skal vedligeholdes saaledes, at det ingensinde bliver til Vansir for Kirkegaarden. Det skal holdes frit for Ukrudt, og Hækken, hvor saadan findes, skal holdes klippet. I modsat Fald vil Gravstedet blive udlagt med Græs for at kunne holdes rent, uden at der af vedkommende kan rejses nogen Fordring paa Erstatning for, hvad der forment at have været paa Gravstedet.

Naar de paarørende ønsker Vedligeholdelsen af Gravstedet udført ved andre, paatager de sig Ansaret for, at den af dem antagne Hjælp ikke begaar Uordener, men holder sig Regulativet efterrettelig. Har den, til hvem slig Vedligeholdelse er overdraget, været tiltalt og mulkeret for begaaede Uordener, tilstedes der ham ikke oftere Tilladelse til Vedligeholdelse af Gravsteder.

Naar et Gravsted ikke fornyes, vil, efter at den i denne Vedtægts § 20 fastsatte Tidsfrist af 4 Uger er udløben, uden at vedkommende har bortfjernet Monumenter m. m., alt, hvad der

henstaar paa dette Gravsted, hjemfalde til Kirkegaarden.

Enhver, der har Gravsted paa Kirkegaarden, er forpligtet til i alle Maader at rette sig efter de Regulativer, der af Bestyrelsen fastsættes til Overholdelse af den nødvendige Orden og Fred paa Kirkegaarden.

Gravstedet kan ikke ved privat Handel sælges til andre.

Ophold samt Færdsel paa Kirkegaardene udenfor den fastsatte Lukketid er forbudt. Hunde maa ikke medtages paa Kirkegaardene, uden at de føres i Snor.

§ 20.

Ved Udløbet af den Tid, for hvilken et Gravsted er erhvervet, kan vedkommende private bortfjerne de paa samme anbragte Monumenter, Gitre, Planter m. m. Sker dette ikke inden en af Kirkegaardsbestyrelsen given Frist af 4 Uger, tilfalder Monumenter m. m. Kommunen.

§ 21.

Billedhuggere, Gartnere og andre Haandværkere, der paatager sig Præstationer og Arbejder ved private Gravsteder, har forinden i hvert enkelt Tilfælde at indhente Tilladelse hertil paa Begravelseskontoret.

Dette gælde i særlig Grad for Transport og Opstilling af Gravmonumenter, Muring af Fundamenter og Sokler samt Anbringelse af Gelændere.

Det er forbudt private Gartnere at afbenytte de paa Kirkegaardene anbragte Affaldskasser; men de er henviste til de respektive Oplagssteder for Jord og Sten og andet Affald.

Al Skade, som foraarsages paa fremmed Ejendom ved Udførelsen af deres Arbejde, bliver uopholdelig at istandsætte efter Overgraverens Anvisning."

Formanden oplæste Forslaget og forelagde hver Paragraf for sig for Raadet.

§ 1. Jakob Jensen foreslog, at første Punktum udgik, saaledes at Kontoret kunde blive bestyret som hidtil. Efter Forslaget vilde Driften blive dyrere, og den var dyr nok i Forvejen. En Assistent kunde nok passe det Kontor.

I den i Indstillingen anførte Motivering til § 1 var det omtalt, at Kontoret burde flyttes. Dette vilde Taleren fraraade. Blev der for lidt Plads i Administrationsbygningen, maatte hellere en af de andre Virksomheder flyttes, da Begravelseskontorets Lokale alligevel var for lille til

andet Brug.

Simonsen kunde støtte Hr. Jakob Jensens Udtalelser Der var ingen Grund til at gaa til en dyrere Administration. Kommunebogholderen havde desuden erklæret, at han de senere Aar ikke havde kunnet beskæftige sig med Begravelsesvæsenet.

Formanden mente, at Kommunebogholderens Erklæring netop maatte føre til, at der skete en Forandring. Kommunebogholderen var overbebyrdet, og derfor var det, man ønskede at give Begravelsesvæsenet et selvstændigt Kontor med en særlig Bestyrer, idet man ikke godt kunde give en Assistent Ansvaret.

Marinus Petersen havde ikke tænkt sig noget Flotteri med Hensyn til Arbejdskraft paa Kontoret. Om Lederen skulde kaldes Bestyrer eller Assistent var i og for sig ligegyldigt. Noget maatte der flyttes fra Administrationsbygningen, men hvis man hellere vilde beholde Begravelseskontoret der og lade Skatteopkræverne flytte, var der næppe noget), der havde noget imod det, derimod vilde det sikkert være heldigt, om Kæmnerkontoret og Skattekontoret blev sammen.

Jakob Jensen troede, at baade Kommunen og Bogholderen vilde være tjent med, om Bogholderen udførte noget mindre personligt Arbejde og kun øvede Kontrol. En Bestyrer skulde have større Løn end en Assistent.

§ 2. Simonsen havde aldrig kunnet blive klar over, hvad en autoriseret Bedemand var for en Institution. Han ansaa det for uheldigt ved et Magtbud at lægge Folk Hindringer i Vejen for at lade andre ordne Begravelsen.

N. Joh. Laursen forstod Bestemmelsen i sidste Punktum saaledes, at man havde Ret til at lade hvem som helst ordne en Begravelse, men at Begravelsesvæsenet vilde have et Sted at henvise til, hvor den Slags kunde blive ordnet.

Marinus Petersen havde heller ikke opfattet Bestemmelsen som et Paabud

Formanden mente, det var af nogen Interesse for Kontoret, at der var en autoriseret Bedemand. Meningen med Bestemmelsen var egentlig, at der kunde autoriseres en Bedemand.

Jskob Jensen fandt, at Punktummet kunde ændres til: "Begravelser kan ordnes ved en autoriseret Bedemand".

§ 5. N. Joh. Laursen spurgte, om det var nødvendigt, at der skulde 2 Ligbærere til at bære

et lille Barn.

Formanden syntes, det vilde se underligt ud, at se en enkelt Ligbærer komme bærende med en Barnekiste.

§11. N. Joh. Laurse n spurgte, om det var lovligt kun at have 1 m Jord over den øverste Kiste.

Formanden meddelte, at Sundhedskommissionen intet havde at indvende mod denne Bestemmelse.

§ 20. N. Joh. Laursen fandt en Frist af 4 Uger til Fjernelse af Monumenter og lignende vel lidt.

Formanden mente, at det vilde være tilstrækkeligt, om vedkommende anmeldte Fjernelsen indenfor Fristen. Dernæst indkaldte han mulige Ændringsforslag til Forslagets 2.

Behandling. Fristen vilde senere blive bekendtgjort.

Forslaget overgik til 2. Behandling.

Derefter behandledes følgende "Forslag til

Betalingsreglement

for

Begravelsesvæsenet i Aarhus.

§ 1.

Betaling for Jord.

a. For et Familiegravsted af 1ste Klasse (se Vedtægtens § 10) ca. 4m 2(10kv-Al.) iden af Begravelseskontoret bestemte Rækkefølge. 50 Kr.

udenfor Rækkefølge..... 65-

og paa særlig dertil udsete Pladser efter nærmere Overenskomst, dog ikke under 120 Kr. pr. 4 m 2 (10 kv-Al.). b For et Familiegravsted af 2den Klasse (se Vedtægtens § 10) ca.

3,15 m 2 (8 kv-Al.) i den af Begravelseskontoret bestemte

Rækkefølge..... 25-

udenfor Rækkefølge..... 35-

c. For et Familiegravsted af 3die Klasse

(se Vedtægtens § 10) ca. 3,15 m² (8kv. -A1.). 15 -

d. For en Grav i den alm. Linie ca. 3,15

na 2 (8 kv-Al.) betales for en Voksen.. 6-

For en Grav ca. 1,57 m² (4 kv-Al.) til et Barn under 10 Aar 4-

e. Frijord kan Kirkegaardsbestyrelsen undtagelsesvis tilstaa i den almindelige Linie efter derom fremsendt Begæring.

For Lejemaal af Gravsteder for et Tidsrum udover 20 Aar beregnes ovennævnte Grundpriser, og Beløbet indbetales kontant, og gives der en Moderation:

indtil 60 Aar..... 10 pCt.

-80-..... 15-

-100-..... 20-

Lig af Børn indtil 10 Aar kan nedsættes i

en belagt Grav i alle Klasser, mod at der erlægges 1/20 af Grundprisen for Gravsteder hvert Aar, der er forløbet, siden Gravstedet er købt, i Fornyelse, samt mod Betaling af en Barnegrav (halv Pris).

§2.

Gravens Gravning. For en Gravs Gravning, Tilkastning og Højning samt for Borttagning af den overflødige Jord og Paafyldning ved en eventuel Sænkning, efter at et Lig er nedsat, erlægges: Foren Voksen i ordinær Dybde .. 4 Kr. 50 Ø.

--- i dobbelt -. 6 "75"

-et Barn i ordinær Dybde 2 "25"

--- i dobbelt -... 3 "50"

For Flytning af Lig fra en Grav til en anden betales:

Foren Voksen i ordinær Dybde .. 24 Kr.00 Ø-

--- i dobbelt -.. 30 "00"

-et Barn i ordinær Dybde. ... 12 "00"

--- i dobbelt -... 15 "00"

For Gravning og Tilkastning ved murede Gravsteder efter Overenskomst.

For Nedsætning af Askeurner, der forlanges nedgravede, 3 Kr.

§ 3'

Ligvogn fra Sørgehus til Kirke eller Kapel eller fra Kirke til Kirkegaard.

Ligvogn med Dækken..... 4 Kr.

-uden -..... 3-

Fra Sørgehus til Kirke og derfra til Kirkegaard beregnes dobbelt Takst.

Ønskes Lig afhentet udenfor Byens Grund, bliver særlig Overenskomst at slutte.

§ 4-

Ligbærere. Fra Sørgehus til Kirke eller Kapel eller fra Kirke til Kirkegaard i Forbindelse med Ligvogn:

pr Mand..... 2,50 Kr.

Fra Kapel til Graven..... 1,25-

For anden Assistance af Ligbærerne 1 a

2 Kr. efter Overenskomst pr. Mand.

For Børn over 10 Aar betales..... 1,25-

-- under 10 Aar betales..... 0,75-

For at modtage Lig i Kapellet:

For Familiegravsteder i 1ste og 2den

Klasse..... 1,00-

i 3die Klasse og i den almindelige Linie 0,50-

For hver 3 cm. Kistens Højde overstiger

70 cm. erlægges..... 1,00-

Skal Liget afhentes uden for Byens Grund, bliver særlig Overenskomst at slutte.

§ 5.

Kapellets Afbenyttelse. For Afbenyttelse af Kapel og Orgelspil betales:

Voksne. Børn.

1ste Klasse..... 16,00 Kr. 14,00 Kr.

2den -..... 12,00-11,00-

3die - 4,00-3,50-

Liniebegravelse .. 1,50-1,00-

For Dekoration saavel med Planter som med Lys og Tæpper betales efter nærmere Overenskomst.

For særlige Foranstaltninger (f. Eks. hvis Kisten ønskes nedbaaren i Graven), der foretages efter Overgraverens Ordre i Anledning af et Ligs Nedsækning, maa betales efter Regning.

§ 6.

Afgift til Begravelseskontoret (jfr. Vedtægtens § 1 sidste Stykke) fastsættes saaledes:

Ved en Begravelse i 1ste Klasse..... 4 Kr.

--- i 2den og 3die Klasse 2 -

--- i den almindelige Linie 1 -"

Formanden oplæste Forslaget og forelagde

hver Paragraf for sig for Raadet.

§ 2. Simonsen fandt Prisen for Nedgravning af en Askeurne ret mærkelig i Sammenligning med Prisen for Nedgravning af en Kiste. Maaske vilde man ogsaa paa dette Punkt stikke lidt til Ligbrændingen.

Magnus Nielsen oplyste, at der var reglementariske Bestemmelser for, at Urner skulde nedsættes i murede Kasser, der var paa Størrelse med en Barnekiste. Maaske skulde Gravdybden ikke være slet saa stor, men synderlig Forskel blev der næppe. Om Prisen kunde nedsættes til

2 Kr., vidste han ikke.

Jakob Jensen vilde hellere have Prisen sat ned til 1 Kr.

Magnus Nielsen hævdede, at Prisen ikke kunde sættes saa langt ned.

N. Joh. Laursen fandt det urigtigt, at der skulde gives saa meget mere for Gravkastning til dobbelt Dybde. Kommunen havde Interesse af at fremme Lagbegravelser, men denne Bestemmelse kunde muligvis hæmme dem.

Formanden gjorde opmærksom paa, at det første Lig i en Liniebegravelse efter Vedtægten altid skulde nedgraves i dobbelt Dybde.

Magnus Nielsen pegede paa, at ogsaa de private havde Fordel af Lagbegravelser. Gravningen til dobbelt Dybde kostede mere end til almindelig Dybde, og der var ingen Grund for Kommunen til at betale Merudgiften.

N. Johan Laursen mente, at Kommunen i adskillige Tilfælde vilde komme til at betale Merudgiften. Han var vedblivende bange for, at Lagbegravelse ikke vilde blive saa almindelig, som han gerne vilde.

§ 5. Formanden gjorde opmærksom paa, at man med Bestemmelserne i denne Pragraf var gaaet over til at have Orgelspil ved alle Begravelser, der foregik fra Kapellet. Ordningen var blevet mulig derved, at Organisterne var gaaet ind paa at spille ved alle Begravelser for 2400 Kr. aarlig. Han indkaldte dernæst Ændringsforslag.

Forslaget overgik til 2. Behandling.

Uddrag fra byrådsmødet den 15. februar 1912 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 488-1911)

Forslag til Vedtægt og Betalingsreglement for Begravelsesvæsenet i Aarhus.

-2. Behandling.

Til Vedtægten var stillet følgende Ændringsforslag :

ad § 1. Forslag fra Jakob Jensen om at affatte Paragrafen saaledes:

"Begravelsesvæsenets Kontor henhører under Kommunens Bogholderi, og Arbejdet udføres af en af Kontorets Assisterter. Kontoret er aabent hver Søndag fra 9-3". -

Kirkegaardsbestyrelsens Flertal foreslaar, at der i § 1 kun sker den Ændring, at 1. Punktum affattes saaledes: "Begravelsesvæsenets Kontor ledes af en 1. Klasses Assistent".

Formanden meddelte, at Kirkegaardsbestyrelsens Flertal ikke mente, at Begravelseskontoret burde forblive under Bogholderiet, da Bogholderen efter den af ham afgivne Erklæring paa Grund af omfattende Arbejde ved Bogholderiet ikke kunde føre noget virkeligt Tilsyn med Kontoret. Bestyrelsen foreslog derfor, i Henhold til Byraadets Beslutning under Budgetbehandlingen, at affatte Paragrafens 1. Punktum saaledes: Begravelsesvæsenets Kontor ledes af en 1. Klasses Assistent.

Jakob Jensen erindrede om, at han ved Budgetbehandlingen havde spurgt, om Vedtagelsen af Begravelsesvæsenets Budget var ensbetydende med, at de i dette foreslaaede Forhold med Hensyn til Kontorbestyreren og Overgraveren dermed var vedtaget, og om, at det fra Kirkegaardsbestyrelsens Side var blevet sagt, at Begravelsesvæsenets Ordning senere vilde komme frem Taleren havde stillet Spørgsmaalet, fordi der ved en Budgetbehandling let kunde indsmugles et eller andet. Da Taleren mente, at Begravelseskontoret ikke skulde være en selvstændig Institution, maatte han fastholde sit Forslag om, at det skulde henhøre under Bogholderiet, og at dets Arbejde skulde udføres af en af dettes Assisterter. Hvis man som af Kirkegaardsbestyrelsen foreslaaet kun vedtog, at Kontoret skulde ledes af en 1. Klasses Assistent, var man dermed inde paa Bestyrersystemet. Det var meget muligt, at Kommunebogholderen ikke kunde overkomme det med Ledelsen af Begravelseskontoret forbundne Arbejde, men der maatte vel i Bogholderiet være en Næstkommanderende, der kunde paatage sig noget af Tilsynet, ellers vilde man være ret uheldig stillet, hvis Bogholderen skulde blive syg. I Byraadet var der iøvrigt ofte blevet udtalt Ønske om, at Bogholderen mere vilde indskrænke sig til at føre Tilsyn og overlade det rent personlige Arbejde til Assisterterne. Sluttelig anbefalede Taleren sit Forslag og udtalte, at man ved at følge det vidste, hvor man kom hen, hvorimod Kirkegaardsbestyrelsens Forslag let førte andre Steder hen, end Byraadets Flertal ønskede.

unde ikke tro, at der skulde ligge nogen Underfundighed skjult i Kirkegaardsbestyrelsens Forslag. Spørgsmaalet var kun, om Begravelseskontoret vedblivende skulde henhøre under Bogholderiet, uagtet Bogholderen havde udtalt, at han faktisk havde maattet lade hele det dermed forbundne Arbejde udføre af Assistent Houlberg, og at han ikke kunde overkomme sit Arbejde, saaledes som han ønskede det efter sin Samvittighed. Under disse Forhold forekom det Taleren mest hensynsfuldt at imødekomme en saa veltjent Embedsmand.

Mikael Johansen udtalte, at den Gruppe, hvortil han hørte, aldrig havde indsmuglet noget

eller agtede at gøre dette.

jorde opmærksom paa, at Hr. Jakob Jensens Forslag jo aldeles ikke gik ud paa at lægge Arbejdet paa Bogholderen personlig.

Jakob Jensen bemærkede, at om det af Hr. Mikael Johansen udtalte kunde der være delte Meninger.

J. C. Petersen hævdede, at Ansaret vilde komme til at hvile paa Bogholderen, hvis Hr. Jakob Jensens Forslag blev vedtaget, og at det vilde være urimeligt at paaføre Bogholderen et Arbejde, som han efter sin Samvittighed ikke evnede at udføre.

Jakob Jensen mente, at enhver Assistent vel maatte føle Ansvar ved det Arbejde, der blev ham paalagt. Dersom Bogholderen ikke vilde lade sin Næstkommanderende føre Tilsynet med Begravelseskantoret, kunde han give ham andet Arbejde.

Marinus Petersen gik ud fra, at naar man lønnede en Mand for at udføre et Arbejde, vilde han ogsaa føle Ansaret ved dette. Bogholderen kunde naturligvis ikke udføre alt, men han kunde føre Tilsyn og overlade selve Arbejdet til andre.

Møller skulde gerne indrømme det rigtige i at have en Forretning samlet i et, naar den da ikke var alt for stor; men ved meget store Forretninger viste det sig dog ofte meget heldigt at ansætte flere Direktører. Den samme Tanke var det vel, der laa til Grund for Kirkegaardsbestyrelsens Forslag. Det var godt nok at tilbyde en Mand rigelig Assistance, men naar han selv skulde have Ansaret, maatte han dog følge med over det hele alligevel Taleren kunde meget vel tænke sig, at Bogholderiet nu var saa forgrenet, at det kunde være vanskeligt for Bogholderen at følge med ved det hele. Der kunde derfor næppe ske nogen Skade ved at udskille Begravelsesvæsenet fra Bogholderiet. Forøvrigt vilde det ogsaa være klogt at lade en Assistent overtage Kantorets Ledelse, da den, der skulde udføre Arbejdet, helst maatte have Ansaret.

Simonsen anbefalede Hr. Jakob Jensens Forslag. Som Forholdene laa, fik man den Opfattelse, at det kun var, fordi der skulde foretages en gennemgribende Forandring af Begravelsesvæsenet, at Bogholderen erklærede ikke at kunne føre Tilsynet med Begravelseskantoret. Taleren nærede ingen Betænkelighed ved at beholde den gamle Ordning.

Formanden bemærkede, at man jo ogsaa kunde ønske at benytte Lejligheden til at gennemføre en praktisk Ændring i Administrationen.

Jakob Jensens Forslag vedtoges.

Ad § 2. Forslag fra Marinus Petersen om at affatte Paragrafens sidste Punktum saaledes: "De, der ikke selv ønsker at ordne Begravelsen, kan faa den ordnet ved den autoriserede Bedemand."

-Tiltraadt af Kirkegaardsbestyrelsen.

Vedtoges.

Ad §§ 3 og 4. Forslag fra Marinus Petersen om at slaas Paragraferne sammen i en ny § 3, der affattes saaledes: "Ønskes Ligvogn, eller Liget

ønskes bragt fra Hjem til Kirke eller Kapel, paatager Begravelseskontoet sig Besørgelsen heraf mod Betaling." - Kirkegaardsbestyrelsen tiltræder Forslaget om, at §§ 3 og 4 slaas sammen, men foreslaar den ny § 3 affattet saaledes: "Ønskes Liget bragt fra Hjem til Kirke eller Kapel, enten ved Ligvogn eller Ligbærere, paatager Begravelseskontoet sig Besørgelsen heraf mod Betaling efter Betalingsreglementet".

Vedtoges i den af Kirkegaardsbestyrelsen foreslaaede Form.

Af Marinus Petersen var endvidere stillet Forslag om, at Overgraveren ansættes i 10. Lønklasse med Løn fra 1600 Kr. til 2000 Kr.

Formanden mente, at Spørgsmaalet om Overgraverens Løn senere vilde komme til at foreligge, og at der antagelig i den Henseende vilde komme Forslag fra Kirkegaardsbestyrelsen.

Marinus Petersen havde kun stillet Forslaget, fordi Overgraveren i Budgettet var opført i en anden Lønklasse, og fordi han vilde forbeholde sig sin Stilling til dette Spørgsmaal.

Til Betalingsreglementet var stillet følgende Ændringsforslag:

Ad § 2. Forslag fra Simonsen om, at Betalingen for Nedgravning af Askeurner sættes til 1 Kr. i Stedet for 3 Kr. - Tiltraadt af Kirkegaardsbestyrelsen.

Vedtoges.

Sluttelig vedtoges Forslagene til Vedtægt og Betalingsreglement for Begravelsesvæsenet i Aarhus med ovennævnte Ændringer.